

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

16. veljače 2017.^{1*}

„Zahtjev za prethodnu odluku – Područje slobode, sigurnosti i pravde – Granice, azil i useljavanje –
Dublinski sustav – Uredba (EU) br. 604/2013 – Članak 4. Povelje Europske unije o temeljnim
pravima – Nečovječna ili ponižavajuća postupanja – Transfer teško bolesnog tražitelja azila u državu
odgovornu za razmatranje njegova zahtjeva – Nepostojanje utemeljenih razloga za pretpostavku da
postoje utvrđeni sustavni nedostaci u toj državi članici – Obveze koje se nalažu državi članici prije
provođenja transfera“

U predmetu C-578/16 PPU,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputilo Vrhovno
sodišće (Vrhovni sud, Slovenija), odlukom od 28. listopada 2016., koju je Sud zaprimio 21. studenoga
2016., u postupku

C. K.,

H. F.,

A. S.

protiv

Republike Slovenije,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: J. L. da Cruz Vilaça (izvjestitelj), predsjednik vijeća, M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits i
F. Biltgen, suci,

nezavisni odvjetnik: E. Tanchev,

tajnik: M. Aleksejev, administrator,

uzimajući u obzir zahtjev suda koji je uputio prethodna pitanja od 28. listopada 2016., koji je Sud
zaprimio 21. studenoga 2016., da se sukladno članku 107. Poslovnika Suda o zahtjevu za prethodnu
odluku odluči u hitnom postupku,

uzimajući u obzir odluku petog vijeća od 1. prosinca 2016. o prihvaćanju navedenog zahtjeva,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 23. siječnja 2017.,

¹ — Jezik postupka: slovenski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za C. K., H. F. i A. S., u početku Z. Kojić, a zatim M. Nabergoj, *svetovalca za begunce*,
- za slovensku vladu, N. Pintar Gosenca i A. Vran, u svojstvu agenata,
- za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju L. Cordia, *avvocato dello Stato*,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, C. Crane, u svojstvu agenta, uz asistenciju D. Blundella, *barrister*,
- za Europsku komisiju, M. Condou-Durande i M. Žebre, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 9. veljače 2017.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. stavka 2. i članka 17. stavka 1. Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljani treće zemlje ili osoba bez državljanstva (SL 2013., L 180, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 108.; ispravak SL 2017., L 49, str. 50.; u daljnjem tekstu: Uredba Dublin III), članka 267. UFEU-a i članka 4. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između C. K., H. F. i njihova djeteta A. S. te Republike Slovenije, koju je zastupao ministar unutarnjih poslova, u vezi s transferom tih osoba u Hrvatsku, koja je određena kao država članica odgovorna za razmatranje njihova zahtjeva za međunarodnu zaštitu u skladu s odredbama Uredbe Dublin III.

Pravni okvir

Međunarodno pravo

Ženevska konvencija

- 3 Članak 33. Konvencije o statusu izbjeglica, koja je potpisana u Ženevi 28. srpnja 1951. (Zbornik međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda, svezak 189., str. 150., br. 2545 (1954.) i dopunjena Protokolom o statusu izbjeglica, koji je sklopljen u New Yorku 31. siječnja 1967.) (u daljnjem tekstu: Ženevska konvencija), naslovljen „Zabrana protjerivanja ili vraćanja”, u stavku 1. propisuje:

„Nijedna država ugovornica neće protjerati ili vratiti izbjeglicu na granicu teritorija gdje bi njegov život ili sloboda bili ugroženi zbog rasnih, vjerskih, nacionalnih razloga, kao i zbog pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili zbog političkog mišljenja.”

EKLJP

- 4 Pod naslovom „Zabrana mučenja”, članak 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP), određuje:

„Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.”

Pravo Unije

Povelja

- 5 U skladu s člankom 1. Povelje, naslovljenim „Ljudsko dostojanstvo”:

„Ljudsko dostojanstvo je nepovredivo. Ono se mora poštovati i štititi.”

- 6 Članak 4. Povelje, naslovljen „Zabrana mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne”, glasi:

„Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.”

- 7 Članak 19. Povelje, naslovljen „Zaštita u slučaju udaljavanja, protjerivanja ili izručenja”, u stavku 2. predviđa:

„Nitko ne smije biti udaljen, protjeran ili izručen u državu u kojoj postoji ozbiljna opasnost da bude podvrgnut smrtnoj kazni, mučenju ili drugom nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.”

- 8 Članak 51. Povelje, naslovljen „Područje primjene”, u stavku 1. određuje:

„Odredbe ove Povelje odnose se na institucije, tijela, urede i agencije Unije, uz poštovanje načela supsidijarnosti, te na države članice samo kada provode pravo Unije. Oni stoga moraju poštovati prava i držati se načela te promicati njihovu primjenu u skladu sa svojim ovlastima i poštujući ograničenja nadležnosti Unije koje su joj dodijeljene u Ugovorima.”

- 9 Članak 52. Povelje, naslovljen „Opseg i tumačenje prava i načela”, u stavku 3. navodi:

„U onoj mjeri u kojoj ova Povelja sadrž[ava] prava koja odgovaraju pravima zajamčenima Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, značenje i opseg primjene tih prava jednaki su onima iz spomenute Konvencije. Ova odredba ne sprječava pravo Unije da pruži širu zaštitu.”

Uredba Dublin III

- 10 Uredba Dublin III stupila je na snagu 19. srpnja 2013. i zamijenila s učinkom od 1. siječnja 2014. Uredbu Vijeća (EZ) br. 343/2003 od 18. veljače 2003. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje (SL 2003., L 50, str. 1.; SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 12., str. 37., u daljnjem tekstu: Uredba Dublin II).

- 11 Uvodne izjave 4., 5., 9., 32. i 39. Uredbe Dublin III navode:

„(4) U zaključcima iz Tamperea navodi se također da bi zajednički europski sustav azila u kratkom vremenskom razdoblju morao uključivati jasan i provediv način za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu [azil].

- (5) Takav bi se način trebao temeljiti na objektivnim, pravičnim kriterijima i za države članice i za predmetne osobe. Trebao bi posebno omogućiti brzo određivanje odgovorne države članice, tako da se osigura učinkovit pristup postupcima za priznavanje međunarodne zaštite i pritom ne ugrozi cilj brze obrade zahtjeva za međunarodnu zaštitu.

[...]

- (9) Uzimajući u obzir rezultate obavljenih evaluacija provedbe instrumenata prve faze, primjereno je na tom stupnju potvrditi načela na kojima se temelji [Uredba Dublin II] i istodobno na temelju iskustava uvesti potrebna poboljšanja učinkovitosti Dublinskog sustava i zaštite koja se podnositeljima zahtjeva priznaje na temelju tog sustava. [...] Trebalo bi predvidjeti sveobuhvatnu, provjeru prikladnosti koja se provodi preispitivanjem koje se temelji na dokazima i koje obuhvaća pravne, gospodarske i socijalne učinke Dublinskog sustava, uključujući njegove učinke na temeljna prava.

[...]

- (32) U vezi s postupanjem s osobama iz područja primjene ove Uredbe, države članice obvezuju obveze iz instrumenata međunarodnog prava, uključujući odgovarajuću sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava.

[...]

- (39) Ova Uredba poštuje temeljna prava i uzima u obzir načela potvrđena posebno u [Povelji]. Cilj je ove Uredbe osigurati puno poštovanje prava na azil zajamčeno člankom 18. [Povelje] te prava priznata njezinim člancima 1., 4., 7., 24. i 47. U skladu s tim ova se Uredba primjenjuje na odgovarajući način.”

- 12 Članak 3. te uredbe, naslovljen „Pristup postupku za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu”, propisuje:

„1. Države članice razmatraju svaki zahtjev za međunarodnu zaštitu državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva koji podnese zahtjev na državnom području bilo koje države članice, uključujući granicu ili područje tranzita. Zahtjev razmatra samo jedna država članica i to ona koja je prema kriterijima iz poglavlja III. navedena kao odgovorna.

2. [...]

Kada podnositelja zahtjeva nije moguće transferirati u državu članicu, koja je prvobitno određena kao odgovorna, zbog utemeljenih razloga za pretpostavku da postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvata podnositelja zahtjeva u toj državi članici, koji izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. [Povelje], država članica koja provodi postupak određivanja odgovorne države članice i dalje razmatra kriterije iz poglavlja III. da utvrdi može li se koju drugu državu članicu odrediti kao odgovornu.

[...]”

- 13 Poglavlje III. Uredbe Dublin III utvrđuje kriterije za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil. To poglavlje sadržava, među ostalim, članak 12. te uredbe, naslovljen „Izdavanje dokumenata o boravku ili viza”, koji u stavku 2. propisuje:

„Kada podnositelj zahtjeva ima važeću vizu, za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu odgovorna je država članica koja je izdala vizu [...]”

- 14 Članak 17. navedene uredbe, naslovljen „Diskrecijske klauzule”, u stavku 1. propisuje:

„Iznimno od članka 3. stavka 1. svaka država članica može odlučiti da razmotri zahtjev za međunarodnu zaštitu koji u njoj podnese državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva i onda kada takvo razmatranje nije njezina odgovornost na temelju kriterija iz ove Uredbe.

[...]”

- 15 Poglavlje VI. Uredbe Dublin III naslovljeno je „Obveze odgovorne države članice”. To poglavlje sadržava, među ostalim, članke 27., 29., 31. i 32. te uredbe.

- 16 Članak 27. navedene uredbe, naslovljen „Obavijest o odluci o transferu”, u stavku 1. propisuje:

„Podnositelj zahtjeva ili druga osoba iz članka 18. stavka 1. točaka (c) ili (d) ima pravo na učinkovit pravni lijek, u obliku žalbe ili činjeničnog i pravnog preispitivanja te odluke pred sudom.”

- 17 Odjeljak VI. Poglavlja VI. Uredbe Dublin III odnosi se na transfere podnositelja zahtjeva u odgovornu državu članicu, a sadržava članak 29. te uredbe, naslovljen „Modaliteti i rokovi”, koji predviđa:

„1. Transfer podnositelja zahtjeva ili druge osobe iz članka 18. stavka 1. točaka (c) ili (d) iz države članice moliteljice u odgovornu državu članicu provodi se u skladu s nacionalnim pravom države članice moliteljice, nakon savjetovanja među predmetnim državama članicama, čim je to praktič[no] moguće, a najkasnije u roku od šest mjeseci nakon što je druga država članica prihvatila zahtjev za prihvati ili ponovni prihvati predmetne osobe ili nakon konačne odluke o žalbi ili preispitivanju kada u skladu s člankom 27. stavkom 3. postoji suspenzivni učinak.

Ako se transferi u odgovornu državu članicu provode u obliku nadziranog odlaska ili uz pratnju, države članice osiguravaju da se provedu na human način i uz puno poštovanje temeljnih prava i ljudskog dostojanstva.

[...]

2. Ako se transfer ne provede u šestomjesečnom roku, odgovorna država članica oslobađa se svoje obveze da prihvati ili ponovno prihvati predmetnu osobu i odgovornost se tada prenosi na državu članicu moliteljicu. Taj se rok može produljiti na najviše godinu dana, ako transfer nije bilo moguće provesti jer je predmetna osoba u zatvoru, ili na najviše osamnaest mjeseci ako predmetna osoba pobjegne.

[...]

4. Komisija provedbenim aktima uspostavlja jedinstvene uvjete za savjetovanje i razmjenu informacija među državama članicama, posebno u slučaju odgođenih transfera ili transfera sa zakašnjenjem, transfera prema implicitnom prihvatu, transfera maloljetnika ili uzdržavanih osoba i nadziranih transfera. [...]”

- 18 U okviru odjeljka VI. članak 31. navedene uredbe, naslovljen „Razmjena bitnih informacija prije obavljanja transfera”, propisuje:

„1. Država članica koja provodi transfer podnositelja zahtjeva [...] odgovornoj državi članici priopćuje osobne podatke o osobi koju treba predati, kako je to primjereno, relevantno i nije pretjerano, isključivo u svrhu osiguravanja da nadležna tijela, u skladu s nacionalnim pravom, u odgovornoj državi članici toj osobi mogu pružiti odgovarajuću pomoć, uključujući pružanje trenutačne zdravstvene skrbi potrebne za zaštitu njezinih životnih interesa i osiguranje neprekidnosti zaštite i prava osiguranih ovom Uredbom i drugim odgovarajućim pravnim instrumentima u području azila. Ti se podaci

odgovornoj državi članici priopćuju u razumnom razdoblju prije provedbe transfera kako bi se osiguralo da njezina nadležna tijela u skladu s nacionalnim pravom imaju dovoljno vremena za poduzimanje potrebnih mjera.

2. Država članica koja provodi transfer odgovornoj državi članici dostavlja sve informacije koje su bitne za zaštitu prava i neposrednih posebnih potreba osobe čiji se transfer provodi, u mjeri u kojoj su takve informacije dostupne nadležnom tijelu u skladu s nacionalnim pravom, a posebno:

(a) sve žurne mjere koje odgovorna država članica mora poduzeti kako bi osigurala odgovarajuće zadovoljavanje posebnih potreba osobe čiji se transfer provodi, uključujući trenutnu zdravstvenu skrb koja može biti potrebna;

[...]"

19 U istom odjeljku članak 32. Uredbe Dublin III, naslovljen „Razmjena zdravstvenih podataka prije obavljanja transfera”, u stavku 1. predviđa:

„Isključivo u svrhu pružanja zdravstvene skrbi ili liječenja, posebno za osobe s invaliditetom, starije osobe, trudnice, maloljetnike i osobe koje su bile mučene, silovane ili izvrgnute drugim teškim oblicima psihološkog, fizičkog i spolnog nasilja, država članica koja provodi transfer odgovornoj državi članici dostavlja sve informacije, s kojima nadležno tijelo raspolaže u skladu s nacionalnim pravom, o svim posebnim potrebama osobe čiji se transfer provodi, koje u posebnim slučajevima mogu uključivati informacije o fizičkom ili mentalnom zdravlju te osobe. Te se informacije dostavljaju u obliku zajedničkog zdravstvenog certifikata kojem su priloženi potrebni dokumenti. Odgovorna država članica osigurava da su te potrebe na odgovarajući način zadovoljene, uključujući posebno svaku bitnu medicinsku skrb koja može biti potrebna.

[...]"

Provedbena uredba

21 Poglavlje III. provedbene uredbe naslovljeno je „Transferi”. U okviru tog poglavlja nalaze se, među ostalim, članci 8. i 9. te uredbe.

22 Članak 8. navedene uredbe, naslovljen „Suradnja pri transferima”, propisuje:

„1. Odgovorna država članica dužna je omogućiti da se transfer tražitelja azila obavi što je moguće brže te osigurati da on bude obavljen bez ikakvih prepreka. Ta država članica određuje, prema potrebi, lokaciju na svom državnom području na koju će tražitelj azila biti prebačen ili izručen nadležnim tijelima, vodeći računa o zemljopisnim ograničenjima i načinima prijevoza koji su državi članici koja obavlja transfer na raspolaganju. Ni u kom slučaju ne može se zahtijevati od pratnje da prati tražitelja azila dalje od točke dolaska korištenog međunarodnog prijevoznog sredstva ili da država članica koja obavlja transfer snosi troškove prijevoza dalje od te točke.

2. Država članica koja organizira transfer dogovara prijevoz tražitelja azila i njegove pratnje i određuje, u dogovoru s odgovornom državom članicom, vrijeme dolaska i, prema potrebi, pojedinosti predaje nadležnim tijelima. Odgovorna država članica može zahtijevati dostavu obavijesti tri radna dana unaprijed.

3. Tipski obrazac iz Priloga VI. koristi se u svrhu prijenosa podataka nužnih za zaštitu prava i neposrednih potreba osobe koja je predmet prijevoza odgovornoj državi članici. Taj se tipski obrazac smatra obavješću u smislu stavka 2.”

23 U skladu s člankom 9. navedene uredbe, koji je naslovljen „Odgođeni i zakašnjeni transferi”:

„1. Odgovornu državu članicu se bez odlaganja izvješćuje o svakoj odgodi do koje dođe zbog žalbenog ili revizijskog postupka sa suspenzivnim učinkom, ili fizičkih razloga kao što su loše zdravlje tražitelja azila, nedostupnost prijevoza ili činjenica da se tražitelj azila povukao iz postupka transfera.

1.a Ako je prijevoz odgođen na zahtjev države članice koja obavlja prijevoz, država članica koja obavlja prijevoz i odgovorna država članica moraju ponovno uspostaviti komunikaciju u cilju organizacije novog prijevoza u što kraćem roku, u skladu s člankom 8., a najkasnije dva tjedna od trenutka kada nadležna tijela postanu svjesna prestanka okolnosti koje su uzrokovale kašnjenje ili odgodu. U tom slučaju, ažurirani tipski obrazac za prijenos podataka prije izvršenja prijevoza u skladu s Prilogom VI. šalje se prije prijevoza.

2. Država članica koja zbog jednog od razloga iz članka 29. stavka 2. Uredbe (EU) br. 604/2013 ne može provesti prijevoz u uobičajenom roku od šest mjeseci od datuma prihvatanja zahtjeva za prihvrat ili ponovni prihvrat predmetne osobe ili od konačne odluke u žalbenom ili revizijskom postupku sa suspenzivnim učinkom obavješćuje odgovornu državu članicu prije isteka tog roka. U suprotnom je za obradu molbe za međunarodnu zaštitu i druge obveze iz [Uredbe Dublin III] odgovorna država članica koja je predala molbu, u skladu s člankom 29. stavkom 2. te Uredbe.

[...]”

24 Prilozi VI. i IX. provedbenoj uredbi sadržavaju standardne obrasce za, redom, prijenos podataka i razmjenu zdravstvenih podataka prije provedbe transfera na temelju Uredbe Dublin III.

Direktiva o prihvatu

25 U skladu s člankom 1. Direktive 2013/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju standarda za prihvrat podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu (SL 2013., L 180, str. 96.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 137.; u daljnjem tekstu: Direktiva o prihvatu), njezin je cilj utvrditi standarde za prihvrat podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu u državama članicama.

26 Članak 17. te direktive, naslovljen „Opća pravila o materijalnim uvjetima prihvata i zdravstvenoj skrbi”, propisuje:

„1. Države članice osiguravaju da su podnositeljima zahtjeva dostupni materijalni uvjeti prihvata kada podnose zahtjev za međunarodnu zaštitu.

2. Države članice osiguravaju da materijalni uvjeti prihvata pružaju odgovarajući životni standard podnositeljima zahtjeva koji osigurava njihovu egzistenciju i štiti njihovo fizičko i duševno zdravlje.

Države članice osiguravaju da se taj životni standard u skladu s člankom 21. postigne u posebnom položaju ranjivih osoba [...].

[...]”

27 Članak 18. navedene direktive, naslovljen „Modaliteti materijalnih uvjeta prihvata”, u stavku 3. propisuje:

„Države članice u vezi s podnositeljima zahtjeva u prostorijama i centrima za smještaj iz stavka 1. točaka (a) i (b) uzimaju u obzir posebna pitanja povezana sa spolom i dobi te položajem ranjivih osoba.”

28 U skladu s člankom 19. Direktive o prihvatu, koji je naslovljen „Zdravstvena zaštita”:

„1. Države članice osiguravaju da podnositelji zahtjeva dobiju potrebnu zdravstvenu zaštitu koja uključuje, barem, [hitnu] skrb i osnovno liječenje bolesti i teških duševnih poremećaja.

2. Države članice osiguravaju potrebnu medicinsku ili drugu pomoć podnositeljima zahtjeva s posebnim potrebama za prihvata, uključujući, kada je to potrebno, odgovarajuću skrb za duševno zdravlje.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

29 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, elemenata spisa i očitovanja na raspravi koja je održana pred Sudom proizlazi da su C. K., državljanka Sirijske Arapske Republike, i H. F., državljanin Arapske Republike Egipta, 16. kolovoza 2015. ušli na područje Europske unije uz pomoć vize koju je valjano izdala Republika Hrvatska. Iz tih izvora također proizlazi da su oni nakon kratkog boravka u toj državi članici prešli slovensku granicu uz pomoć lažnih grčkih osobnih dokumenata. Te su osobe zatim primljene u centar za prihvata tražitelja azila u Ljubljani (Slovenija) te su Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Slovenije podnijeli pojedinačne zahtjeve za azil. Iz tih informacija također proizlazi da je C. K. bila trudna u trenutku ulaska na slovensko državno područje.

30 Smatrajući da je na temelju članka 12. stavka 2. Uredbe Dublin III. Republika Hrvatska bila država članica odgovorna za razmatranje zahtjeva za azil tužiteljâ u glavnom postupku, slovenska tijela 28. kolovoza 2015. uputila su toj državi članici zahtjev za njihov prihvata. Republika Hrvatska odgovorom od 14. rujna 2015. priznala je svoju odgovornost u odnosu na te osobe.

31 Međutim, uzimajući u obzir visoki stupanj trudnoće C. K., Republika Slovenija provela je postupak na temelju Uredbe Dublin III tek nakon 20. studenoga 2015., odnosno nakon rođenja A. S.-a, djeteta tužiteljice u glavnom postupku. U ime A. S.-a 27. studenoga 2015. podnesen je zahtjev za međunarodnu zaštitu koji je obrađen zajedno sa zahtjevima C. K. i H. F.

32 Ministar unutarnjih poslova 20. siječnja 2016. donio je odluku kojom je odbijeno razmatranje zahtjeva za azil tužiteljâ u glavnom postupku te je naložen njihov transfer u Hrvatsku.

33 Upravno sodišće (upravni sud, Slovenija) presudom od 2. ožujka 2016. poništilo je tu odluku i vratilo predmet na ponovno razmatranje s uputom nadležnim tijelima da od Republike Hrvatske pribave potvrdu da će C. K., H. F. i njihovo dijete imati pristup odgovarajućoj medicinskoj skrbi u toj državi članici.

34 U tom su smislu 30. ožujka 2016. slovenska tijela uputila zahtjev Republici Hrvatskoj. Odgovorom od 7. travnja 2016. ta je država članica potvrdila da će tužitelji u glavnom postupku u Hrvatskoj imati smještaj, odgovarajuću skrb i potrebno liječenje.

35 Ministar unutarnjih poslova 5. svibnja 2016. donio je novu odluku kojom je odbijeno razmatranje zahtjeva za azil tužiteljâ u glavnom postupku te je naložen njihov transfer u Hrvatsku.

36 Tužitelji u glavnom postupku podnijeli su tužbu protiv te odluke pred Upravnim sodišćem (upravni sud). Oni su k tome zatražili da taj sud privremeno odgodi izvršenje navedene odluke do donošenja pravomoćne sudske odluke o meritumu.

37 Tužitelji su u glavnom postupku u okviru te tužbe među ostalim tvrdili da bi njihov transfer imao negativne posljedice na zdravstveno stanje C. K. koje bi također mogle utjecati na dobrobit njezina novorođenog djeteta. Oni su u tom pogledu priložili različite liječničke potvrde da je C. K. imala rizičnu trudnoću te da je nakon poroda imala psihičkih teškoća. Specijalist psihijatar dijagnosticirao je

kod C. K. postporodajnu depresiju s povremenim suicidalnim namjerama. Osim toga, iz većeg broja liječničkih nalaza proizlazi da je loše zdravstveno stanje C. K. prije svega rezultat njezine nesigurnosti u vezi s njezinim statusom i stresa koji iz toga proizlazi. Usto, pogoršanje njezina duševnog zdravlja može dovesti do agresivnog ponašanja prema samoj sebi i trećima što po potrebi može zahtijevati i bolničku skrb. Dakle, taj psihijatar smatra da oboljenje koje pogađa C. K. zahtijeva da ona i njezino dijete ostanu u centru za prihvata u Ljubljani kako bi tamo primali skrb.

- 38 Upravno sodište (upravni sud) presudom od 1. lipnja 2016. poništio je odluku o transferu tužiteljâ u glavnom postupku. Taj je sud rješenjem od istoga dana također odgodio izvršenje te odluke do donošenja pravomoćne sudske odluke o meritumu.
- 39 Ministar unutarnjih poslova uložio je stoga žalbu protiv te presude pred Vrhovnim sodiščem (Vrhovni sud, Slovenija). Taj je sud 29. lipnja 2016. preinačio prvostupanjsku presudu te je potvrdio navedenu odluku o transferu. Što se tiče skrbi koju zahtijeva zdravstveno stanje C. K., on je smatrao da iz izvješća Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR), koje je dobiveno na zahtjev slovenskih tijela, proizlazi da je u Hrvatskoj stanje što se tiče prihvata tražitelja azila dobro. Ta država članica raspolaze, među ostalim, centrom za prihvata u Kutini (Hrvatska) koji je posebno namijenjen ranjivim osobama, gdje tražitelji azila imaju slobodan pristup medicinskoj skrbi koju pruža liječnik koji redovito dolazi u centar, odnosno, u hitnom slučaju, pristup lokalnoj bolnici pa čak, ako je to potrebno, i bolnici u Zagrebu (Hrvatska).
- 40 Kad je riječ o drugim navodima tužiteljâ u glavnom postupku da su u Hrvatskoj bili žrtve rasno motiviranog verbalnog i fizičkog nasilja, Vrhovno sodište (Vrhovni sud) smatralo je da nije dokazano postojanje utemeljenih razloga za pretpostavku da u Hrvatskoj postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvata tražitelja azila koji izazivaju opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 3. stavka 2. Uredbe Dublin III. Uostalom, ni Unijine institucije ni UNHCR nisu smatrali da je u toj državi članici situacija kritična.
- 41 Presuda Vrhovnog sodišća (Vrhovni sud) zatim je postala pravomoćna. Međutim, tužitelji u glavnom postupku podnijeli su ustavnu tužbu pred Ustavnim sodiščem (Ustavni sud, Slovenija).
- 42 Odlukom od 28. rujna 2016. Ustavno sodište presudilo je da se u predmetnom slučaju doista nije utvrdilo da u Hrvatskoj postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvata tražitelja azila u smislu članka 3. stavka 2. Uredbe Dublin III. Međutim, to nije jedini razlog na koji se tužitelji u glavnom postupku mogu pozivati radi dokazivanja da bi ih njihov transfer u tu državu članicu izložio stvarnoj opasnosti od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja.
- 43 Naime, u skladu s uvodnom izjavom 32. te uredbe, države članice dužne su poštovati zahtjeve koji proizlaze iz članka 33. stavka 1. Ženevske konvencije, članka 3. EKLJP-a i relevantne sudske prakse Europskog suda za ljudska prava. Doista, ti su zahtjevi opsežniji nego što je to kriterij sustavnih nedostataka utvrđen u članku 3. stavku 2. navedene uredbe koji se, uostalom, odnosi jedino na situaciju u kojoj države članice ne mogu provesti nijedan transfer tražitelja azila u određenu državu članicu. Pod pretpostavkom kada bi, osim slučaja navedenog u toj odredbi, transfer tražitelja azila u drugu državu članicu uzrokovao povredu navedenih temeljnih zahtjeva, države članice su dužne primijeniti diskrecijsku klauzulu propisanu u članku 17. stavku 1. Uredbe Dublin III.
- 44 Iz toga slijedi obveza nadležnih tijela i suda da, kada tražitelj azila tvrdi da država članica odgovorna za njegov zahtjev nije za njega „sigurna država”, ispituju sve okolnosti koje su važne za poštovanje načela nevraćanja, uključujući i zdravstveno stanje dotične osobe. U tom okviru, ta tijela moraju uzeti u obzir osobnu situaciju podnositelja zahtjeva u Sloveniji i ocijeniti može li već sâm njegov običan transfer biti protivan načelu nevraćanja.

- 45 Posljedično, Ustavno sodišče (Ustavni sud) smatra da s obzirom na to da su u ovom slučaju tužitelji u glavnom postupku naveli da bi novi premještaj C. K. negativno utjecao na njezino zdravstveno stanje, podnoseći veći broj liječničkih nalaza koji dokazuju njihove tvrdnje, Vrhovno sodišče (Vrhovni sud) nije se moglo ograničiti, kao što je to učinilo, samo na uzimanje u obzir zdravstvenog stanja C. K u okviru ocjene situacije u Hrvatskoj, nego je bilo dužno također provjeriti bi li transfer u tu državu članicu sâm po sebi bio spojiv s člankom 3. EKLJP-a. Ne ocijenivši tvrdnje i dokaze koje su u tom pogledu podnijeli tužitelji u glavnom postupku, taj je sud povrijedio pravo na „jednaku zaštitu prava” koju im priznaje slovenski Ustav. Ustavno sodišče (Ustavni sud) ukinulo je zbog tih razloga presudu Vrhovnog sudišča (Vrhovni sud) te mu je predmet u glavnom postupku vratilo na ponovno suđenje u skladu s razmatranjima koje je istaknulo u svojoj odluci.
- 46 Utvrđujući da Ustavno sodišče (Ustavni sud) nije uputilo Sudu zahtjev za prethodnu odluku prije donošenja svoje odluke od 28. rujna 2016., a pitajući se ipak o spojivosti stajališta Ustavnog suda u toj odluci s pravom Unije, Vrhovno sodišče (Vrhovni sud) odlučilo je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Tumači li se pravilo o primjeni diskrecijske klauzule iz članka 17. stavka 1. Uredbe Dublin III, uzimajući u obzir narav te odredbe, tako da je u konačnoj nadležnosti suda države članice odnosno da sud protiv čijih odluka nema pravnog lijeka oslobađa od obveze upućivanja predmeta Sudu na temelju članka 267. trećeg stavka UFEU-a?

Podredno, u slučaju negativnog odgovora na prethodno pitanje:

2. Je li ocjenjivanje okolnosti iz članka 3. stavka 2. Uredbe Dublin III (u slučaju poput onoga koji je predmet prethodnog pitanja) dovoljno za osiguravanje poštovanja odredbi članka 4. i članka 19. stavka 2. Povelje u vezi s člankom 3. i člankom 33. Ženevske konvencije?

I u vezi s tim:

3. Proizlazi li iz tumačenja članka 17. stavka 1. Uredbe Dublin III da je država članica obvezna primijeniti diskrecijsku klauzulu s ciljem osiguravanja učinkovite zaštite od povrede prava predviđenih u članku 4. Povelje u slučajevima poput onog koji je predmet prethodnog pitanja i da ta primjena sprečava transfer podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu u odgovornu državu članicu koja je priznala da je odgovorna u skladu s tom uredbom?

U slučaju pozitivnog odgovora na treće pitanje:

4. Može li se diskrecijska klauzula iz članka 17. stavka 1. Uredbe Dublin III primijeniti kao osnova na temelju koje se podnositelj zahtjeva za međunarodnu zaštitu ili druga osoba u postupku transfera u smislu navedene uredbe može pozivati na primjenu te klauzule o kojoj moraju odlučiti nadležna upravna tijela i sudovi države članice ili su ta tijela i sudovi države članice dužni utvrditi navedene okolnosti po službenoj dužnosti?”

Hitni prethodni postupak

- 47 Sud koji je uputio zahtjev zatražio je da se o ovome zahtjevu za prethodnu odluku odluči u hitnom postupku predviđenom člankom 107. Poslovnika Suda.
- 48 U potporu svojem zahtjevu navedeni sud u biti tvrdi da se s obzirom na zdravstveno stanje C. K. pitanje njezina statusa mora riješiti u što kraćim rokovima.

- 49 U tom pogledu valja, kao prvo, navesti da se ovaj zahtjev za prethodnu odluku odnosi na tumačenje Uredbe Dublin III koja je donesena na temelju, među ostalim, članka 78. stavka 2. točke (e) UFEU-a, što je odredba koja se nalazi u glavi V. trećeg dijela UFEU-a, koja se odnosi na područje slobode, sigurnosti i pravde. Stoga se o njemu može odlučivati u hitnom prethodnom postupku.
- 50 Kao drugo, u ovom predmetu nije moguće isključiti mogućnost da se tužitelje u glavnom postupku transferira u Republiku Hrvatsku prije okončanja redovitog prethodnog postupka. Naime, odgovarajući na zahtjev Suda za pojašnjenje, koji je zatražen na temelju članka 101. stavka 1. Poslovnika Suda, sud koji je uputio zahtjev naveo je da iako je u prvom stupnju Upravno sodište (upravni sud) na zahtjev tih osoba naložilo odgodu izvršenja odluke o njihovom transferu, u trenutačnoj fazi nacionalnog postupka nijedna sudska mjera ne odgađa tu odluku.
- 51 U tim okolnostima prihvaćen je zahtjev suda koji je uputio prethodna pitanja da se o predmetnom zahtjevu za prethodnu odluku odlučuje u hitnom prethodnom postupku u skladu s odlukom petog vijeća Suda od 1. prosinca 2016., na prijedlog suca izvjestitelja, a nakon što je saslušan nezavisni odvjetnik.

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 52 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 17. stavak 1. Uredbe Dublin III tumačiti na način da je pitanje primjene od strane te države članice „diskrecijske klauzule” iz te odredbe obuhvaćeno samo nacionalnim pravom i tumačenjem ustavnog suda te države članice ili je riječ o pitanju tumačenja prava Unije u smislu članka 267. UFEU-a.
- 53 U tom pogledu valja podsjetiti da je Sud već presudio da kad je riječ o „klauzuli suverenosti” iz članka 3. stavka 2. Uredbe Dublin II, čiji je izričaj u bitnome istovjetan izričaju „diskrecijske klauzule” predviđene u članku 17. stavku 1. Uredbe Dublin III i čije je tumačenje stoga prenosivo na potonju odredbu, diskrecijska ovlast koja se tom klauzulom priznaje državama članicama sastavni je dio sustava određivanja odgovorne države članice koji je uspostavio Unijin zakonodavac (u daljnjem tekstu: dublinski sustav). Iz toga slijedi da država članica provodi pravo Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje i kada koristi tu klauzulu (vidjeti presudu od 21. prosinca 2011., N. S. i dr., C-411/10 i C-493/10, EU:C:2011:865, t. 64. do 68.). Posljedično, primjena „diskrecijske klauzule” iz članka 17. stavka 1. Uredbe Dublin III podrazumijeva tumačenje prava Unije u smislu članka 267. UFEU-a.
- 54 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 17. stavak 1. Uredbe Dublin III treba tumačiti na način da pitanje primjene od strane države članice „diskrecijske klauzule” iz te odredbe nije obuhvaćeno samo nacionalnim pravom i tumačenjem ustavnog suda te države članice, nego predstavlja pitanje tumačenja prava Unije u smislu članka 267. UFEU-a.

Drugo, treće i četvrto pitanje

- 55 Svojim drugim, trećim i četvrtim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. Povelje tumačiti na način da bi u okolnostima u kojima bi transfer tražitelja azila s osobito teškim duševnim ili fizičkim oboljenjem uzrokovao stvarnu i utvrđenu opasnost od znatnog i nepopravljivog pogoršanja zdravstvenog stanja dotične osobe taj transfer bio nečovječno i ponižavajuće postupanje u smislu tog članka. U slučaju potvrdnog odgovora, sud koji je uputio zahtjev pita bi li dotična država članica bila dužna primijeniti „diskrecijsku klauzulu” predviđenu u članku 17. stavku 1. navedene uredbe i sama razmotriti predmetni zahtjev za azil.

- 56 Uvodno valja podsjetiti da u skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe Dublin III zahtjev za azil državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva koji podnese zahtjev na državnom području bilo koje države članice razmatra samo država članica koja je prema kriterijima iz poglavlja III. te uredbe navedena kao odgovorna.
- 57 Kao što to proizlazi iz uvodnih izjava 4. i 5. te uredbe, dublinski sustav, čiji je dio navedena uredba, nastoji posebno omogućiti brzo određivanje odgovorne države članice kako bi se osigurao učinkovit pristup postupcima za priznavanje međunarodne zaštite i pritom ne bi ugrozio cilj brze obrade zahtjeva za međunarodnu zaštitu.
- 58 U tom kontekstu, država članica kojoj je podnesen zahtjev za azil dužna je slijediti postupke predviđene u poglavlju VI. te uredbe radi određivanja države članice odgovorne za razmatranje tog zahtjeva, traženja od te države članice da prihvati predmetnog podnositelja zahtjeva i, nakon prihvatanja zahtjeva za prihvata, transfera te osobe u navedenu državu članicu.
- 59 S obzirom na navedeno i u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, pravila sekundarnog prava Unije, uključujući odredbe Uredbe Dublin III, treba tumačiti i primjenjivati uz poštovanje temeljnih prava zajamčenih Poveljom (vidjeti analogijom, kad je riječ o Uredbi Dublin II, presudu od 21. prosinca 2011., N. S. i dr., C-411/10 i C-493/10, EU:C:2011:865, t. 77. i 99.). U tom je pogledu od temeljne važnosti zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne, propisane u članku 4. Povelje, s obzirom na to da ona ima apsolutni karakter jer je usko povezana s poštovanjem ljudskog dostojanstva iz članka 1. Povelje (vidjeti u tom smislu presudu od 5. travnja 2016., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, t. 85. i 86.).
- 60 Doista, u presudi od 21. prosinca 2011., N. S. i dr. (C-411/10 i C-493/10, EU:C:2011:865, t. 86. do 94. i 106.), Sud je naglasio da transfer tražitelja azila u okviru dublinskog sustava može u određenim okolnostima biti nespojiv sa zabranom iz članka 4. Povelje. Sud je tako presudio da tražitelju azila prijeti stvarna opasnost podvrgavanja nečovječnim ili ponižavajućim postupanjima u smislu tog članka u slučaju transfera u državu članicu u kojoj bi bila opravdana bojazan da postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima prihvata podnositelja zahtjeva. Posljedično, u skladu sa zabranom predviđenom u navedenom članku, države članice ne smiju provoditi transfere u okviru dublinskog sustava u državu članicu kada nije moguće zanemariti postojanje takvih nedostataka u toj državi članici.
- 61 Iz uvodne izjave 9. Uredbe Dublin III proizlazi da je Unijin zakonodavac uzeo u obzir učinke dublinskog sustava na temeljna prava tražitelja azila. Iz toga ne samo da proizlazi da je Unijin zakonodavac donošenjem te uredbe namjeravao na temelju iskustva provesti nužna poboljšanja učinkovitosti tog sustava, nego i zaštite koja se na temelju njega pruža tražiteljima azila.
- 62 Sud je na taj način već utvrdio da se Uredba Dublin III u bitnome razlikuje od Uredbe Dublin II kada je riječ o pravima koja se odobravaju tražiteljima azila (vidjeti u tom smislu presudu od 7. lipnja 2016., Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, t. 34.).
- 63 Unijin zakonodavac je u odnosu na temeljna prava koja se priznaju tražiteljima azila, osim kodifikacije u članku 3. stavku 2. Uredbe Dublin III sudske prakse proizišle iz presude od 21. prosinca 2011., N. S. i dr. (C-411/10 i C-493/10, EU:C:2011:865), koja je navedena u točki 60. ove presude, naglasio u uvodnim izjavama 32. i 39. navedene uredbe da su države članice u primjeni te uredbe vezane sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava i člankom 4. Povelje.
- 64 Što se posebno tiče odluka o transferu, Unijin zakonodavac je, s jedne strane, utvrdio jamstva njihove zakonitosti priznajući u članku 27. Uredbe Dublin III dotičnom tražitelju azila, među ostalim, pravo na učinkovit pravni lijek protiv te odluke pred sudom, čiji opseg obuhvaća njezine činjenične i pravne okolnosti. S druge strane, on je u članku 29. navedene uredbe detaljnije utvrdio modalitete tih transfera nego što je to bio slučaj u Uredbi Dublin II.

- 65 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da se transfer tražitelja azila u okviru Uredbe Dublin III može provesti samo u uvjetima u kojima je isključeno da taj transfer uzrokuje stvarnu opasnost da dotična osoba trpi nečovječno ili ponižavajuće postupanje u smislu članka 4. Povelje.
- 66 U tom pogledu nije moguće odmah isključiti da bi s obzirom na osobito teško zdravstveno stanje tražitelja azila njegov transfer primjenom Uredbe Dublin III mogao uzrokovati takvu opasnost za njega.
- 67 Naime, valja podsjetiti da zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja predviđena u članku 4. Povelje odgovara zabrani iz članka 3. EKLJP-a te da su stoga njezin smisao i opseg sukladno članku 52. stavku 3. Povelje isti kao i u slučaju te konvencije.
- 68 Doista, iz sudske prakse Europskog suda za ljudska prava u vezi s člankom 3. EKLJP-a, koji se mora uzeti u obzir radi tumačenja članka 4. Povelje (vidjeti u tom smislu presudu od 21. prosinca 2011., N. S. i dr., C-411/10 i C-493/10, EU:C:2011:865N.S, t. 87. do 91.), proizlazi da patnja zbog fizičke ili duševne bolesti koja je nastupila prirodno može biti obuhvaćena člankom 3. EKLJP-a ako se ona pogorša odnosno ako postoji opasnost od pogoršanja zbog postupanja koje je posljedica pritvorskih uvjeta, protjerivanja ili drugih mjera, za koje se tijela vlasti mogu smatrati odgovornima, i to pod uvjetom da patnja koja iz toga proizlazi doseže minimalni stupanj težine koji se zahtijeva u tom članku (vidjeti u tom smislu, ESLJP, 13. prosinca 2016., Paposhvili protiv Belgije, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, t. 174. i 175.).
- 69 Uzimajući u obzir općenitost i apsolutnost članka 4. Povelje, ta su načelna razmatranja također relevantna u okviru dublinskog sustava.
- 70 U tom pogledu, u odnosu na uvjete prihvata i dostupnu skrb u odgovornoj državi članici, valja naglasiti da su države članice koje su obvezane direktivom o prihvatu, među kojima i Republika Hrvatska, dužne, uključujući u okviru postupka na temelju Uredbe Dublin III, pružiti tražiteljima azila potrebnu zdravstvenu zaštitu i medicinsku pomoć koje barem uključuju hitnu skrb i osnovno liječenje bolesti i teških duševnih poremećaja u skladu s člancima 17. do 19. te direktive. U tim okolnostima i u skladu s uzajamnim povjerenjem država članica, postoji čvrsta predmnjeka da će liječenje koje se nudi tražiteljima azila u državama članicama biti odgovarajuće (vidjeti analogijom presudu od 21. prosinca 2011., N. S. i dr., C-411/10 i C-493/10, EU:C:2011:865, t. 78., 80. i 100. do 105.).
- 71 U ovom slučaju ni odluka kojom se upućuje prethodno pitanje ni elementi spisa ne upućuju na prisutnost utemeljenih razloga za pretpostavku da u Hrvatskoj postoje sustavni nedostaci u postupku azila i uvjetima za prihvata tražitelja azila u odnosu na, među ostalim, pristup zdravstvenoj skrbi, što uostalom, ni tužitelji u glavnom postupku ne tvrde. Naprotiv, iz navedene odluke proizlazi da Republika Hrvatska u gradu Kutini raspolaže, među ostalim, centrom za prihvata koji je namijenjen ranjivim osobama i u kojem one imaju pristup medicinskoj skrbi koju pruža liječnik, a u hitnom slučaju lokalna bolnica ili čak bolnica u Zagrebu. Osim toga, slovenska tijela dobila su potvrdu od hrvatskih tijela da bi tužitelji u glavnom postupku imali pristup potrebnom liječenju.
- 72 Usto, iako je moguće da je za određena teška i specifična oboljenja odgovarajuće liječenje dostupno jedino u određenim državama članicama (vidjeti analogijom presudu od 5. lipnja 2014., I, C-255/13, EU:C:2014:1291, t. 56. i 57.), tužitelji u glavnom postupku nisu naveli da se to na njih odnosi.
- 73 S obzirom na navedeno, ne može se isključiti da transfer tražitelja azila s osobito teškim zdravstvenim stanjem može sâm po sebi uzrokovati stvarnu opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. Povelje, i to neovisno o kvaliteti prihvata i dostupnoj skrbi u državi članici koja je odgovorna za razmatranje njegova zahtjeva.

- 74 U vezi s time treba smatrati da bi u okolnostima u kojima bi transfer tražitelja azila s osobito teškim duševnim ili fizičkim oboljenjem uzrokovao stvarnu i utvrđenu opasnost od znatnog i nepopravljivog pogoršanja njegova zdravstvenog stanja taj transfer bio nečovječno i ponižavajuće postupanje u smislu navedenog članka.
- 75 Posljedično, ako tražitelj azila podnese, osobito u okviru učinkovitog pravnog lijeka koji mu jamči članak 27. Uredbe Dublin III, objektivne elemente poput medicinskih potvrda koje se na njega odnose, kojima se dokazuje osobita ozbiljnost njegova zdravstvenog stanja te mogućnost znatnih i nepopravljivih posljedica u slučaju transfera, tijela dotične države članice, uključujući sudove, ne mogu ih zanemariti. Naprotiv, ona su prilikom odlučivanja o transferu dotične osobe dužna ocijeniti opasnost od ostvarenja tih posljedica odnosno, kad je riječ o sudu, zakonitost odluke o transferu ako bi izvršenje te odluke moglo dovesti do nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja prema toj osobi (vidjeti analogijom presudu od 5. travnja 2016., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, t. 88.).
- 76 Stoga je na tim tijelima da uklone svaku ozbiljnu sumnju u odnosu na utjecaj transfera na zdravstveno stanje dotične osobe. U tom se pogledu, osobito kada je riječ o teškom psihičkom oboljenju, ne smije ograničiti samo na posljedice fizičkog prijevoza dotične osobe iz jedne države članice u drugu, nego valja uzeti u obzir sveukupne znatne i nepopravljive posljedice koje bi proizišle iz transfera.
- 77 Tijela dotične države članice moraju u vezi s time provjeriti može li se zdravstveno stanje predmetne osobe odgovarajuće i dostatno zaštititi poduzimanjem mjera opreza predviđenih u Uredbi Dublin III te ih, u slučaju potvrđenog odgovora, moraju provesti.
- 78 Naime, iz sudske prakse Europskog suda za ljudska prava proizlazi da članak 3. EKLJP-a u načelu ne obvezuje državu ugovornicu da se suzdrži od udaljavanja ili protjerivanja osobe ako je ta osoba sposobna putovati i pod uvjetom da su poduzete mjere koje su nužne, odgovarajuće i prilagođene stanju te osobe (vidjeti u tom smislu ESLJP, 4. srpnja 2006., Karim protiv Švedske, CE:ECHR:2006:0704DEC002417105, t. 2., i od 30. travnja 2013., Kochieva i dr. protiv Švedske, CE:ECHR:2013:0430DEC007520312, t. 35.).
- 79 Što se posebno tiče okolnosti u kojima psihičke teškoće tražitelja azila upućuju na njegove suicidalne namjere, Europski sud za ljudska prava presudio je u više navrata da činjenica da osoba kojoj je naloženo udaljenje prijeti samoubojstvom ne obvezuje državu ugovornicu da se suzdrži od izvršenja predviđene mjere ako poduzme konkretne mjere kako bi spriječila njihovo ostvarenje (vidjeti ESLJP, 7. listopada 2004., Dragan i dr. protiv Njemačke, CE:ECHR:2004:1007DEC003374303, t. 1.; 4. srpnja 2006., Karim protiv Švedske, CE:ECHR:2006:0704DEC002417105, t. 2. i od 30. travnja 2013., Kochieva i dr. protiv Švedske, CE:ECHR:2013:0430DEC007520312, t. 34.).
- 80 Što se tiče tih predostrožnosti, valja naglasiti da država članica koja mora provesti transfer može surađivati s odgovornom državom članicom u skladu s člankom 8. provedbene uredbe kako bi osigurala da dotični tražitelj azila primi zdravstvenu skrb tijekom i nakon transfera.
- 81 U tom pogledu, država članica koja provodi transfer mora biti u mogućnosti organizirati ga na način da dotičnog tražitelja azila tijekom prijevoza prati odgovarajuće medicinsko osoblje koje raspolaže potrebnom opremom, sredstvima i lijekovima kako bi se spriječilo svako pogoršanje njegova zdravlja odnosno svaki njegov čin nasilja prema sebi ili trećima.
- 82 Ta država članica također mora imati mogućnost osigurati da dotični tražitelj azila ima skrb od trenutka svojeg dolaska u odgovornu državu članicu. U tom pogledu valja podsjetiti da članci 31. i 32. Uredbe Dublin III nalažu državi članici koja provodi transfer da odgovornoj državi članici dostavi informacije o zdravstvenom stanju tražitelja azila koje omogućavaju toj državi članici da mu pruži trenutačnu zdravstvenu skrb potrebnu za zaštitu njegovih životnih interesa.

- 83 Tipiski obrazac iz Priloga VI. provedbenoj uredbi i zajednički zdravstveni certifikat iz priloga IX. toj uredbi mogu se na taj način koristiti za obavještanje odgovorne države članice da dotični tražitelj azila zahtijeva medicinsku pomoć i liječenje nakon dolaska, kao i o svim bitnim aspektima njegova oboljenja i skrbi koju će trebati u budućnosti. U tim se slučajevima ti podaci moraju priopćiti u razumnom razdoblju prije provedbe transfera kako bi se odgovornoj državi članici osiguralo dovoljno vremena za poduzimanje potrebnih mjera. Država članica koja provodi transfer može također od odgovorne države članice dobiti potvrdu da će neophodna skrb doista biti dostupna prilikom dolaska.
- 84 Ako nadležni sud ocijeni da su te predostrožnosti dostatne kako bi se isključila svaka stvarna opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u slučaju transfera dotičnog tražitelja azila, na tom je sudu da poduzme potrebne mjere kako bi se osigurao da ih tijela države članice moliteljice provedu prije transfera dotične osobe. Ovisno o slučaju, zdravstveno stanje te osobe mora se ponovno procijeniti prije provedbe transfera.
- 85 Nasuprot tomu, u slučaju da uzimajući u obzir osobitu težinu oboljenja dotičnog tražitelja azila poduzimanje navedenih predostrožnosti ne bi bilo dostatno za osiguranje da njegov transfer neće uzrokovati stvarnu opasnost od znatnog i nepopravljivog pogoršanja njegova zdravstvenog stanja, tada su tijela dotične države članice dužna odgoditi provedbu transfera te osobe sve dok njezino stanje ne omogući takav transfer.
- 86 U tom pogledu valja podsjetiti da se u skladu s člankom 29. stavkom 1. Uredbe Dublin III transfer podnositelja zahtjeva iz države članice moliteljice u odgovornu državu članicu provodi čim je to „praktič[no] moguće”. Kao što to proizlazi iz članka 9. provedbene uredbe, upravo se zdravstveno stanje tražitelja azila smatra „fizički[m] razlog[om]” koji opravdava odgodu transfera.
- 87 Ako zdravstveno stanje dotičnog tražitelja azila ne dopušta njegov transfer, tada država članica moliteljica mora u skladu s tom odredbom obavijestiti odgovornu državu članicu o odgodi transfera zbog stanja tog podnositelja zahtjeva.
- 88 Ako se primijeti da se zdravstveno stanje dotičnog tražitelja azila neće kratkoročno poboljšati odnosno da bi dugotrajna odgoda postupka mogla pogoršati stanje dotične osobe, država članica moliteljica može, ovisno o slučaju, odlučiti da sama razmotri njegov zahtjev primjenom „diskrecijske klauzule” predviđene u članku 17. stavku 1. Uredbe Dublin III (vidjeti u tom smislu presudu od 30. svibnja 2013., Halaf, C-528/11, EU:C:2013:342, t. 38.). Međutim, navedena se odredba, u svjetlu članka 4. Povelje, ne može tumačiti na način da u situaciji poput one u glavnom postupku podrazumijeva obvezu te države članice da je primijeni.
- 89 U svakom slučaju, pod pretpostavkom da zdravstveno stanje dotičnog tražitelja azila ne bi omogućavalo državi članici moliteljici da provede njegov transfer prije isteka razdoblja od šest mjeseci, koji je predviđen u članku 29. stavku 1. Uredbe Dublin III, odgovorna država članica bila bi oslobođena svoje obveze prihvata dotične osobe, a odgovornost bi se, dakle, prebacila na prvu državu članicu u skladu sa stavkom 2. tog članka.
- 90 Na sudu koji je uputio zahtjev jest da u predmetu u glavnom postupku provjeri je li zdravstveno stanje C. K. toliko teško da postoje utemeljeni razlozi za stajalište da bi njezin transfer za nju uzrokovao stvarnu opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. Povelje. U slučaju potvrdnog odgovora, na tom je sudu da ukloni sve sumnje na način da se osigura da će se prije transfera C. K. poduzeti predostrožnosti iz točaka 81. do 83. ove presude odnosno, ako je to potrebno, da će se transfer te osobe odgoditi sve dok to ne bude moguće s obzirom na njezino zdravstveno stanje.
- 91 U tom kontekstu, nije osnovan Komisijin argument da iz članka 3. stavka 2. Uredbe Dublin III proizlazi da bi na obvezu transfera tražitelja azila u odgovornu državu članicu moglo utjecati jedino postojanje sustavnih nedostataka u toj državi članici.

- 92 Naime, ništa u tekstu te odredbe ne upućuje na to da je Unijin zakonodavac namjeravao definirati drugu okolnost osim sustavnih nedostataka koji onemogućavaju svaki transfer tražitelja azila u određenu državu članicu. Stoga se navedena odredba ne može tumačiti na način da isključuje mogućnost da razmatranja povezana sa stvarnim i utvrđenim opasnostima od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u smislu članka 4. Povelje mogu u iznimnim situacijama, poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, uzrokovati posljedice na transfer pojedinačnog tražitelja azila.
- 93 Usto, takvo tumačenje članka 3. stavka 2. Uredbe Dublin III bilo bi, s jedne strane, nepomirljivo s općom prirodom članka 4. Povelje koji zabranjuje nečovječno ili ponižavajuće postupanje u svim svojim oblicima. S druge strane, mogućnost da države članice zanemare stvarnu i utvrđenu opasnost od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja koje pogađa tražitelja azila, pod izlikom da ona ne proizlazi iz sustavnog nedostatka u odgovornoj državi članici, bila bi očito nespojiva s apsolutnošću te zabrane.
- 94 Također, tumačenje u ovoj presudi članka 4. Povelje nije protivno presudi od 10. prosinca 2013., Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813, t. 60.), u kojoj je Sud u odnosu na Uredbu Dublin II u bitnome presudio da u okolnostima poput onih u predmetu povodom kojeg je donesena ta presuda tražitelj azila može svoj transfer osporavati jedino pozivajući se na postojanje sustavnih nedostataka u odgovornoj državi članici. Naime, osim činjenice da je Sud presudio da se, u odnosu na prava koja se odobravaju tražiteljima azila, Uredba Dublin III u bitnome razlikuje od Uredbe Dublin II, kao što se na to podsjeća u točki 62. ove presude, valja podsjetiti i na to da je navedena presuda donesena u predmetu koji se odnosio na državljanina koji se pred Sudom nije pozivao na posebnu okolnost koja bi upućivala na to da je njegov transfer, sâm po sebi, protivan članku 4. Povelje. Sud je stoga samo podsjetio na prethodnu presudu od 21. prosinca 2011., N. S. i dr. (C-411/10 i C-493/10, EU:C:2011:865), u vezi s nemogućnošću provođenja svih transfera tražitelja azila u državu članicu u kojoj postoje sustavni nedostaci u postupku azila ili u uvjetima njihova prihvata.
- 95 Naposljetku, navedeno tumačenje u potpunosti poštuje načelo uzajamnog povjerenja s obzirom na to da, daleko od toga da utječe na postojanje predmnjeve poštovanja temeljnih prava u svakoj državi članici, osigurava da države članice propisno uzimaju u obzir posebne situacije o kojima je riječ u ovoj presudi. Uostalom, ako bi država članica u takvim situacijama provela transfer tražitelja azila, tada se nečovječno i ponižavajuće postupanje koje bi iz toga proizlazilo ne bi izravno ili neizravno pripisivalo tijelima odgovorne države članice, nego samo prvoj državi članici.
- 96 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo, treće i četvrto postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 4. Povelje treba tumačiti na način da:
- se, čak i ako nema utemeljenih razloga za vjerovanje da postoje sustavni nedostaci u državi članici odgovornoj za razmatranje zahtjeva za azil, transfer tražitelja azila u okviru Uredbe Dublin III može provesti samo u uvjetima u kojima je isključeno da taj transfer uzrokuje stvarnu i utvrđenu opasnost da dotična osoba trpi nečovječna ili ponižavajuća postupanja u smislu tog članka;
 - bi u okolnostima u kojima bi transfer tražitelja azila s osobito teškim duševnim ili fizičkim oboljenjem uzrokovao stvarnu i utvrđenu opasnost od znatnog i nepopravljivog pogoršanja zdravstvenog stanja dotične osobe taj transfer bio nečovječno i ponižavajuće postupanje u smislu navedenog članka;
 - su tijela države članice koja mora provesti transfer i, ovisno o slučaju, njezini sudovi dužni ukloniti svaku ozbiljnu sumnju u odnosu na utjecaj transfera na zdravstveno stanje dotične osobe, poduzimajući potrebne predostrožnosti da se njezin transfer provede u uvjetima koji omogućavaju odgovarajuću i dostatnu zaštitu zdravstvenog stanja te osobe. U slučaju da uzimajući u obzir osobitu težinu oboljenja dotičnog tražitelja azila poduzimanje navedenih predostrožnosti ne bi bilo dostatno za osiguranje da njegov transfer neće uzrokovati stvarnu opasnost od znatnog i

nepopravljivog pogoršanja njegova zdravstvenog stanja, tada su tijela dotične države članice dužna odgoditi provedbu transfera dotične osobe sve dok to ne bude moguće s obzirom na njezino stanje, i

- ako se primijeti da se zdravstveno stanje dotičnog tražitelja azila neće kratkoročno poboljšati odnosno da bi dugotrajna odgoda postupka mogla pogoršati stanje dotične osobe, država članica moliteljica može, ovisno o slučaju, odlučiti da sâma razmotri njegov zahtjev primjenom „diskrecijske klauzule” predviđene u članku 17. stavku 1. Uredbe Dublin III.

97 Članak 17. stavak 1. te uredbe, u vezi s člankom 4. Povelje, ne može se tumačiti na način da u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku obvezuje tu državu članicu da primijeni navedenu klauzulu.

Troškovi

98 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (peto vijeće) odlučuje:

1. Članak 17. stavak 1. Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva treba tumačiti na način da pitanje primjene od strane države članice „diskrecijske klauzule” iz te odredbe nije obuhvaćeno samo nacionalnim pravom i tumačenjem ustavnog suda te države članice, nego predstavlja pitanje tumačenja prava Unije u smislu članka 267. UFEU-a.

2. Članak 4. Povelje Europske unije o temeljnim pravima treba tumačiti na način da:

- se, čak i ako nema utemeljenih razloga za vjerovanje da postoje sustavni nedostaci u državi članici odgovornoj za razmatranje zahtjeva za azil, transfer tražitelja azila u okviru Uredbe br. 604/2013 može provesti samo u uvjetima u kojima je isključeno da taj transfer uzrokuje stvarnu i utvrđenu opasnost da dotična osoba trpi nečovječna ili ponižavajuća postupanja u smislu tog članka;
- bi u okolnostima u kojima bi transfer tražitelja azila s osobito teškim duševnim ili fizičkim oboljenjem uzrokovao stvarnu i utvrđenu opasnost od znatnog i nepopravljivog pogoršanja zdravstvenog stanja dotične osobe taj transfer bio nečovječno i ponižavajuće postupanje u smislu navedenog članka;
- su tijela države članice koja mora provesti transfer i, ovisno o slučaju, njezini sudovi dužni ukloniti svaku ozbiljnu sumnju u odnosu na utjecaj transfera na zdravstveno stanje dotične osobe, poduzimajući potrebne predostrožnosti da se njezin transfer provede u uvjetima koji omogućavaju odgovarajuću i dostatnu zaštitu zdravstvenog stanja te osobe. U slučaju da uzimajući u obzir osobitu težinu oboljenja dotičnog tražitelja azila poduzimanje navedenih predostrožnosti ne bi bilo dostatno za osiguranje da njegov transfer neće uzrokovati stvarnu opasnost od znatnog i nepopravljivog pogoršanja njegova zdravstvenog stanja, tada su tijela dotične države članice dužna odgoditi provedbu transfera dotične osobe sve dok to ne bude moguće s obzirom na njezino stanje, i

- ako se primijeti da se zdravstveno stanje dotičnog tražitelja azila neće kratkoročno poboljšati ili da bi dugotrajna odgoda postupka mogla pogoršati stanje dotične osobe, država članica moliteljica može, ovisno o slučaju, odlučiti da sama razmotri njegov zahtjev primjenom „diskrecijske klauzule” predviđene u članku 17. stavku 1. Uredbe br. 604/2013.

Članak 17. stavak 1. Uredbe br. 604/2013, u vezi s člankom 4. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, ne može se tumačiti na način da u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku obvezuje tu državu članicu da primijeni navedenu klauzulu.

Potpisi